

iz naših knjižnica

Uređuje: Danko Škare

“Iz naših knjižnica” – da ili ne?

Ivana Pažur

Institut Ruđer Bošković, Knjižnica
Bijenička c. 54, 10000 Zagreb
ipazur@irb.hr

Rubrika “Iz naših knjižnica” u ovom časopisu izlazi od dvobroja 7/8 iz 1998. na inicijativu glavnog urednika dr. Danka Škare te u dogovoru s voditeljicom Sustava znanstvenih informacija, podstav Prirodoslovlje, mr. sc. Jadrankom Stojanovski. Krajem 2000. Sofija Konjević i Ivana Pažur iz Knjižnice Instituta Ruđer Bošković, u dogovoru s dr. Škarom pokreću KUI elektronički arhiv, koji na mrežnoj stranici <http://knjiznica.irb.hr/hrv/kui/kuiarhiva.html> okuplja radove “Iz naših knjižnica”. Cjeloviti radovi na mrežnoj se stranici kontinuirano objavljuju od siječnja 2001. dok su iz ranijih godina objavljeni samo pojedini radovi koji su bili raspoloživi u elektroničkom obliku.

I to je ukratko cijela povijest rubrike. Dakle, ne radi se o revolucionarnim događajima, ali ipak postoje neke činjenice koje ovu rubriku svrstavaju na mapu korisnih i važnih “projekata” hrvatskog knjižničarstva.

Navest ću ih ovdje posebno iz razloga što se već neko vrijeme nameće pitanje opstanka i svrhovitosti ove rubrike.

Kako bi se postigla tematska pa i autorska raznovrsnost, u više je navrata napravljen plan tema i potencijalnih autora. Knjižničare se nastojalo potaknuti i uz pomoć plana do neke mjere obavezati na pisanje priloga. Takva praksa nije uvijek imala uspjeha, pa je primjerice 2002. veći dio priloga napisao jedan autor jer se ostali autori jednostavno nisu odazvali, odnosno pridržavali plana.

Plan je već napravljen i za 2005., a Jadranka Stojanovski je poslala par elektroničkih poruka koje bi trebale “probuditi” potencijalne autore jer opstanak rubrike u prvom redu ovisi o autorima voljnim pisati priloge.

Prikupljanje priloga do sada se odvijalo uglavnom na sljedeći način:

Nakon objavljenog broja, počinje se tražiti autor za idući broj. Gleda se u raspored koji se već odavno “raspao” jer autori koji su bili na redu nisu poslali priloge pa su ih zamijenili drugi. Zatim se razmišlja tko bi uopće bio na redu. Nakon toga se pronade potencijalna “žrtva”, a onda započne “lov”. Zivkanje telefonom, slanje elektroničkih poruka, nagovaranje... Kad neki autor pokaže nedovoljnu dozu odlučnosti pri odbijanju, “navali” se na njega umiljavanjem, kumljenjem, nuđenjem pomoći i sl. Nakon što autor nevoljko pristane napisati prilog, ostavi ga se, neko vrijeme, na miru. No rok predaje uvijek dolazi vrlo brzo, pa se autor počne podsjećati na dano obećanje. Opet se zivka telefonom, šalju elektroničke poruke, održavaju dogovori i pregovori. Ako se uspije, autor u zadnji čas predaje prilog, no najveći je problem kada autor na kraju ipak ništa ne napiše. U tom se slučaju hitno pronalazi “žrtva” koja u toku jednog dana, ili još gore, noći, prilog mora napisati i predati.

Budući da je Kemija u industriji znanstveni časopis ponajprije namijenjen kemičarima i kemijskim tehnolozima, rubrika je za-

mišljena kao mjesto na kojem će knjižničari prikazati izvore kemijskih informacija u svojim knjižnicama, kemijske izvore dostupne na internetu te objavljivati radove opće tematike iz knjižničarstva i informacijskih znanosti koje bi mogle zanimati i kemičare.

Upravo posljednje navedeno proširuje uski tematski krug vezan uz kemiju, i daje prostora za teme i potencijalne autore izvan tog kruga, stoga nedostatak raspoloživih autora i tema s kojima se rubrika povremeno susreće ipak ne moraju biti, kako se na prvi pogled čini, razlog gašenja rubrike.

Kao jedini stvarni problem ostaje motiviranje autora na pisanje priloga.

Na motiviranje i aktivnije sudjelovanje autora možda bi mogle utjecati neke prednosti rubrike. Prva se tiče objavljivanja koje je vrlo brzo i redovito mjesečno, što autorima osigurava objavljivanje radova koji nisu zastarjeli. Zatim, iako se većina radova ne recenzira, indeksira se u sekundarnim publikacijama koje indeksiraju Kemiju u industriji, primjerice, u Chemical Abstracts, (SciFinder), a bibliografski podaci o radovima nalaze se uglavnom i u bibliografiji CROSBİ. Indeksiranje doprinosi vidljivosti radova, ali je za sada nedostatak u tome što su radovi na hrvatskom i nemaju sažetak s ključnim riječima na engleskom jeziku.

Vrlo je bitna i mogućnost da se korisnicima neposredno predstave raspoloživi informacijski izvori i da se predstave trendovi i problemi suvremenog knjižničarstva koji se osim toga reflektiraju i na usluge koje korisnici (ne) dobivaju.

Treba istaknuti da prilozi dolaze do čitatelja koji inače ne čitaju knjižničarsku literaturu, pa je ovakvo njegovanje rubrike potpuno drugačijeg znanstvenog usmjerenja također rijetko i specifično.

Elektronički arhiv KUI radovima je donio još neke dodatne vrijednosti. U prvom redu omogućena je veća dostupnost radova cijeloj hrvatskoj knjižničarskoj zajednici i svim zainteresiranim čitateljima koji ne moraju biti pretplatnici tiskanog časopisa.

Na tragu sve glasnijih inicijativa za otvoreni pristup (OAI) i pojavljivanja sve većeg broja elektroničkih arhiva koji besplatno nude cjelovite radove iz različitih znanstvenih područja, može se reći da je arhiv KUI prvi elektronički arhiv iz područja knjižničarstva u Hrvatskoj, a možda i prvi elektronički arhiv u Hrvatskoj uopće. Na mrežnoj stranici su trenutačno besplatno dostupni cjeloviti radovi iz 58 brojeva. Kako se oni brzo i lako mogu pregledati, temeljitija reorganizacija još nije potrebna. Radovi se uostalom mogu pretražiti preko raznih internetskih pretraživača, a od 2004. okupljaju se i u ELIS elektroničkom arhivu <http://eprints.rclis.org>.

Pitanje iz naslova “Iz naših knjižnica” da ili ne? postavljeno je u prvom redu knjižničarima i informacijskim stručnjacima jer su oni kao autori početak i preduvjet njezinog opstanka. Mislim da bi odgovor trebao biti potvrđan. Uz prije navedene kvalitete rubrike, njezin je uspjeh već i u samoj činjenici da se održala šest godina u tiskanom časopisu, dok arhiv KUI postoji četiri godine. Ako je rubrika već uspjela tako dugo opstati, nadam se da će knjižničari pronaći dodatne motive da se ovaj knjižničarski kutak još ne ugasi i da će u idućoj godini napisati pokoji prilog, pa makar ih morali zivkati, slati elektroničke poruke, nagovarati ...